

dan han förklarats sinnessjuk, ville inte gå vidare; hon trodde inte att hennes man skulle orka. Åtalet hängde som ett damoklessvärd över Pound och hans anhöriga. Mary varnades vid ett besök på justitiedepartementet 1953 för att aktualisera faderns fall, eftersom det kunde leda till att han »landade» i elektriska stolar.

Pound fann sig dock till rätta på St Elizabeth's. Han hade enkelrum. Efter ett år förflyttades han från Howard Hall till en öppnare enhet. Någon psykiatrisk behandling gavs inte. Dorothy, som hyrde bostad i närheten av sjukhuset, var dagligen närvarande. En strid ström besökare kom, däribland berömdheter som vännen T S Eliot. Även svenska författare – Bo Setterlind och Folke Isaksson – besökte honom. Han var produktiv. Ytterligare delar av »Cantos» tillkom, samt tolkningar av Konfucius och Sofokles. 1949 belönades han för »The Pisan cantos» med ett prestigefyllt pris, The Bollingen Prize, vilket orsakade en hetsig debatt.

Fallet Ezra Pound blev en belastning för USA. Till och med Dag Hammarskjöld, som tvivlade på såväl den medicinska som den juridiska grunden för Pounds internering, tog upp frågan i förtroliga samtal med »vännerna på State Department». Frigivningen kunde ha kommit tidigare om inte Pounds kontakter med John Kasper, en okänd våldsriktad rassegregationist, uppmärksammats. Men till slut var det dags. Drivande var Archibald MacLeish, jurist, diktarkollega och tidigare regeringstjänsteman, samt poeten Robert Frost. Justitiedepartementet motsatte sig nu inte en nedläggning av åtalet. I ett nyskrivet yttrande framhöll Overholser att Pounds sinnessjukdom var kronisk och obotlig; den hade funnits redan vid tiden för händelserna som föranlett åtalet. Följaktligen skulle han aldrig kunna medverka vid en rättegång. Men han behövde inte längre vårdas på mentalsjukhus. Efter en kort överläggning i federala distriktsdomstolen lades åtalet ned den 18 april 1958.

Pound återvände med båt till Italien. För journalister som mötte honom i Neapels hamn gjorde han trotsigt fascisthälsningen. På frågan om hur det var att vistas på mentalsjukhus, svarade han att hela USA är ett dårhus. Första tiden bodde han hos dottern och hennes familj på deras slott i italienska Tyrolen. Men han blev allt mer deprimerad. Sjukhusvård och antidepressiva läkemedel var förgäves. Olga tog hand om honom; sista åren vistades han mest i Venedig. Omkring 1960 var han slut som diktare. Det sista han tillförde »Cantos» var fragment. I ett av dessa hoppas han på förlåtelse: »Let the Gods forgive what I have made/Let those I love try to forgive/what I have made.»

Pound avled i ileus den 1 november 1972, två dagar efter sin 87:e födelsedag. Han vilar på gravön San Michele i Venedig. Olga ligger sedan 1996 intill honom. Det året begravdes en annan av 1900-talets stora diktare på ön – Joseph Brodsky – en gång sovjetisk dissident och därför tvångsvårdad mentalpatient. Så har två offer för politisk psykiatri fått sin sista vila i varandras närhet.

Lars Sjöstrand
psykiater och beroendeläkare
larsocsjostrand@gmail.com

Läs mer Referenslista Lakartidningen.se

■ recensioner

Tungviktare för multimodal behandling

smärt- och stressrelaterad arbetsförmåga

Teambaserad beteendemedicinsk rehabilitering, 467 sidor
Författare: John Ektor-Andersen et al
Förlag: Studentlitteratur; 2010
ISBN 91-44-05638-8

Gruppen av patienter som inte längre klarar av sitt arbete helt eller till dels på grund av smärta eller stressutlösta besvär är mycket stor – och svårbehandlad. Många gånger handlar det om en mix av psykiska symtom som oro, nedstämdhet, trötthet, sömnsvårigheter tillsammans med diverse kroppsliga besvär som smärta från i stort sett vilken del av kroppen som helst, även om det är muskel- och ledvärk som är vanligast. Men symtom kan komma från mage, tarm, urinvägar, nervsystem osv. Den gemensamma basen är frånvaro av objektiv avvikelse, och symtomen ses ofta som misstänkt stressrelaterade. Just detta brukar göra att de flesta specialister dessa patienter träffat på vägen tappar sugen och återremitterar till primärvården.

SBU konstaterade i rapporten »Metoder för behandling av långvarig smärta» (2006): »Behandlingsprogram som kombinerar flera åtgärder ger både bättre smärtlindring och kortare sjukskrivning än enstaka, mindre omfattande insatser.» En uppdatering och fördjupning av rapporten »Rehabilitering vid långvarig smärta» (2010) konstaterar också: »Multimodal rehabilitering förbättrar förutsättningarna för att patienten ska kunna återgå till arbete, jämfört med inga eller mindre omfattande insatser.» Men rapporten lägger till brasklappen: »Det vetenskapliga underlaget är dock otillräckligt när det gäller vilken typ av multimodal rehabilitering som är bäst i dessa avseenden.»

Boken bygger på cirka 15 års utvecklingsarbete med multimodal teambaserad behandling av dessa patienter. Teamet består av läkare,

KBT-psykolog/terapeut, sjukgymnast samt kurator.

Bokens styrka ligger i dess mycket stora ambition att täcka området på ett gediget sätt. Till boken hör också ett mycket omfattande material som man med hjälp av en kod kan komma åt på Internet. Där finns patientinformation, frågemallar, utvärderingsinstrument och mycket annat att ta del av. Författarna nöjer sig inte med en kort beskrivning av varje medarbetars arbetsuppgifter utan redovisar också teamets sammansättning, patienturvalet och samverkan med andra aktörer, inte minst arbetsgivare. Det finns också kapitel om beteendeaktivering, exponering, kognitiva interventioner, avslappning med EMG-biofeedback, tillämpad avslappning och mycket mer.

Dess svaghet är baksidan av all denna ambition. Språket är relativt snarigt akademiskt. Den känns som en mix av avhandlingsarbete och praktiskt användbar handbok. Läsaren erhåller dock hjälp i en inledande vägledning där det ges instruktioner om vilka delar just han eller hon kan inrikta sig på utifrån behov och intresse. Boken är således inte tänkt att läsas från pärm till pärm. Sex illustrativa patientfall på sidorna 177–232 hade med fördel kunnat läggas tidigare i boken för att utgöra en gemensam utgångspunkt för det som avhandlas.

Jag hade önskat få del av all denna kunskap i en enklare och mer lättåtkomlig förpackning. En del resonemang känns också som överarbetade, och här borde en nerstrykning och förenkling ha skett för att öka bokens användbarhet.

I floden av lättillgänglig hjälpdig-själv-litteratur är denna bok en välkommen och förtroendeingivande gäst. Men jag skulle gärna se att författarna i nästa upplaga tar av sig rock, hatt och handskar och gör en väsentlig omarbetning av språk och innehåll för att få en mer praktiskt användbar bok.

Herman Holm
överläkare, Malmö, Psykiatri Skåne